

ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ

*Psychological
Prospects*

Спеціальний випуск
ПРОБЛЕМИ КІБЕРАГРЕСІЇ

Том 2

2012

Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту соціальної та політичної психології НАПН України
(протокол № 10/12 від 25 жовтня 2012 р.)

Редакційна рада:

Микола Слюсаревський – голова редакційної ради;
*Ігор Коцан, Ксенія Абульханова (Росія), Роман Арцишевський,
Марта Богачевська-Хом'як (США), Михайло Костицький,
Василь Кремень, Ігор Пасічник*

Редакційна колегія:

Лариса Засєкіна – головний редактор; *Вадим Васютинський,
Жанна Вірна* – заступники головного редактора;
*Віталій Татенко, Олена Донченко, В'ячеслав Казміренко, Лідія
Орбан-Лембрик, Олена Старовойтєнко, Тетяна Титаренко, Наталія
Чепелева, Микола Бабій, Любов Найдьонова, Мирослава Мушкевич* –
члени редакційної колегії

Засновники: *Волинський державний університет імені Лесі Українки,
Інститут соціальної та політичної психології НАПН України*

**Включено ВАК України до переліку наукових фахових видань
із психологічних спеціальностей**

Адреса редакції: 43025, м. Луцьк, вул. Потапова, 9
Тел.: (03322) 4-90-01 (у Луцьку); (044) 425-24-08 (у Києві)
Ел. пошта: lora_zasyekina@mail.ru; info@ispp.org.ua
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової
інформації КВ № 14266-3237 ПР від 17.06.2008 р.

Видавець: Інститут соціальної та політичної психології НАПН України
(04070, м. Київ, вул. Андріївська, 15)

Статті публікуються в авторській редакції

© Інститут соціальної та політичної
психології НАПН України, 2012
© Автори

СПІВВІДНОШЕННЯ КАТЕГОРІЙ ПРОФЕСІЙНОЇ РОЛІ ТА УСТАНОВКИ

Постановка проблеми. Рольова поведінка людини – багатогранне соціально-психологічне явище, яке відбиває якість її взаємодії з іншими особистостями та ті функції, які вона виконує в оточуючому її соціумі. Рольова структура особистості представляє сукупність ролей, що виконує особистість у своїй життєдіяльності. Велику частку всього рольового репертуару особистості, як правило, займають її професійні ролі, що формуються протягом життя та проявляються у професійній (навчальній, трудовій) діяльності. Під впливом цих ролей змінюється не лише форма діяльності у контексті трудового процесу, але й особистість у цілому. Так, наприклад, жорстка рольова поведінка учителя є проявом професійної деформації її особистості [1]. Також відомим є феномен розповсюдження рольової поведінки з професійної сфери на загальну життєдіяльність особистості.

Ідентифікація особистості зі своєю професійною роллю визначає не лише поведінковий рівень, але й рівень самосприйняття, коли професійна роль стає елементом Я-концепції особистості. Іншими словами, система експектацій до певної професійної ролі, що існує як на соціальному рівні, а також як продукт інтродекції на рівні конкретної особистості, зумовлює сприйняття певної ролі та особистості, як її носія.

Проблема набуття професійного рольового досвіду між тим тісно пов'язана з психологічною категорією установки, що висвітлюється у таких поняттях як «рольова установка», «професійна установка», «професійно-рольова установка» тощо. Ці поняття відбивають рівень соціальної поведінки та соціальної перцепції, що пов'язані із рольовим аспектом особистості. При цьому залишається не досить розкритим співвідношення самих категорій професійної ролі та установки.

Аналіз наукових досліджень і публікацій.

Аналіз співвідношення категорій професійної ролі та установки доцільно почати з опису загальних концепцій, які склалися на цей час у науковій психологічній думці. Більш за все нас цікавить соціальний рівень життєдіяльності особистості, який відповідає як поняттю ролі як

соціально-психологічного явища, так і поняттю соціальної установки як регулятора діяльності особистості в соціальних умовах.

Проблемою рольового підходу у дослідженні особистості, серед сучасних психологічних дослідників, займалися такі автори як Горностаї П.П., Мірошник З.М., Корабльова Н.С. та інші.

Хоча проблема рольової поведінки особистості є досить глибоко дослідженою, в рамках як закордонних теорій, так і вітчизняних, вона все ще є предметом багатьох досліджень та дискусій. Це обумовлено великою кількістю теорій та підходів до явища ролі у соціології, соціальної психології, філософії тощо.

Основними теоріями, що розглядають рольові явища, дослідники зазначають: функціональну рольову теорію, структурну рольову теорію, організаційну рольову теорію, когнітивну рольову теорію, теорію символічного інтернаціоналізму [2].

Горностаї П.П. дає наступне визначення поняття ролі: «...функціональна одиниця поведінки, сукупність потреб, уявлень про себе, як про суб'єкта ролі (рольової Я-концепції), соціальних умов, що роблять можливою реалізацію цієї ролі» [Там само, с. 273]. Автор наводить наступні підходи до дефініції поняття «психологічна роль»: роль як поведінкова модель соціальної позиції, роль як норма, роль як функція, роль як символ, роль як цінність, роль як психічний стан, роль як особистісний модус, роль як установка, роль як ставлення, роль як ресурс, роль як захисний механізм [Там само, с. 26-27].

Мірошник З.М. розглядає у своєму дослідженні рольову структуру особистості вчителя початкових класів. Спираючись на тлумачення ролі Т. Шибутані, вона дає визначення ролі, як «моделі поведінки», а рольової структури особистості, як «системи моделей поведінки» [3, с. 6-7].

Карамушка Л.М., наприклад, об'єднує ролі працівників установ середньої освіти у дві групи: професійно-функціональні та соціальні ролі [3]. Така дефініція є суттєвою, бо виокремлює професійні ролі як відносно самостійний блок, підкреслюючи їх значення та особливе місце у життєдіяльності особистості.

Узагальнюючи, можна сказати, що існує велика кількість різноманітних підходів до класифікацій ролей, визначень самого поняття «роль» та концептуальних рольових моделей [2; 3], що описують феномен рольової поведінки особистості та місце ролей у структурі особистості. Інтеріоризація ролі проходить в рамках соціалізації особистості, набуття нею соціального досвіду [2].

Другою категорією, що цікавить нас у нашому дослідженні є категорія установки.

У розгляді категорії установки ми спиралися на засади теорії установки Узнадзе Д.М. та його учнів. Установка, за Узнадзе Д.М., «ще цілісне відбиття на підставі якого, у залежності від умов, може виникати або споглядальне або діяльне відображення. Воно полягає у такому налаштуванні, такій настройці цілісного суб'єкту, коли в ньому проявляються саме ті психічні чи моторні акти, які забезпечують адекватне споглядання або діяльне відображення ситуації. Це... первинна модифікація суб'єкту, що відповідає певній ситуації» (цит. по: [4, с. 37]). Узнадзе виділяв дві основні категорії установок: первинну та фіксовану.

На основі концепції Узнадзе Д.М., Ядов В.О. розробив свою ієрархічну модель диспозиційної регуляції соціальної поведінки особистості, яку спочатку теоретично обґрунтував [5], а потім емпірично перевіряв та зробив деякі уточнення [6]. За його теорією, диспозиційна структура регуляції соціальної поведінки особистості має наступну структуру:

1. Нижчий рівень – елементарні фіксовані установки, що не усвідомлюються суб'єктом, але можуть лежати в основі усвідомлення при об'єктивації.
2. Другий рівень – система соціальних фіксованих установок, що мають три основні компоненти: емоційний, когнітивний та поведінковий.
3. Третій рівень – ціннісно-сміслові орієнтації особистості.
4. Четвертий рівень – загальна спрямованість особистості [6].

Найбільш відповідним меті дослідження є розгляд другого рівня наведеної ієрархічної диспозиційної структури, а саме – рівня соціальних установок, що відповідають рівню соціальної активності людини, а отже, можуть стосуватися і рольової поведінки особистості.

Інша теорія, що містить у собі теоретичні положення щодо місця установки у соціальній поведінці особистості, є теорія Асмолова О.Г. [4], який, при співставленні категорій установки та діяльності, обрав діяльність як більш широке поняття, з якого вже виводиться поняття установки.

За положеннями теорії Асмолова О.Г., установка також має ієрархічну багаторівневу структуру. Так, установка проявляється у діяльності в трьох аспектах: як смислова установка, як цільова установка та як операційна установка. При цьому наведені автором приклади відбивають прояв установок у помилках діяльності, у інших випадках уста-

новка гармонійно спрацьовує в діяльності, а значить – не може бути виявлена в ній [Там само].

Цікавою є позиція щодо смислових установок та їх співвідношення з категорією особистісного смислу Леонт'єва Д.О. Так, розглядаючи вплив смислової установки на діяльність, він відзначає наступні форми цих установок: стабілізуюча, перешкоджаюча, відхиляюча та дезорганізуюча [7].

Цікавим також є співставлення автором категорій смислової установки та особистісного смислу. «Особистісний смисл, – на думку Леонт'єва Д.О. – та смислова установка не дублюють, а доповнюють одна одну у регуляції як пізнавальної, так і предметно-практичної діяльності» [Там само, с. 165].

Соціальний прояв установок знайшов своє відображення у понятті «соціальна установка». Надірашвілі Ш.О. дає наступне визначення поняттю соціальної установки: «установка, що визначає соціальну поведінку та представляє собою її психологічну основу, є соціальна установка, так як у її формуванні, на ряду з іншими чинниками, беруть участь і соціальні чинники» (цитат. по: [8, с. 264]).

Ще Рокіч М. виділяв два типи соціальних установок: об'єктні та ситуативні [5]. Об'єктні соціальні установки виявляються у ставленні до об'єкту, у той час, як ситуативні, відносяться до поведінкових установок.

Мета статті полягає у формуванні на теоретичному рівні комплексного уявлення про співвідношення таких психологічних категорій як професійна роль та установка.

Виклад основного матеріалу.

Розгляд співвідношення категорій професійної ролі та установки потребує деяких методологічних рішень. А саме: відносно чого розглядати ці категорії, у рамках якого підходу їх співставляти?

Спираючись на логіку досліджень Асмолова О.Г. [4] та Леонт'єва Д.О. [7], категорією, що включає до своєї структури як категорію професійної ролі, так і установки, було обрано категорію діяльності.

Професійна роль, у першу чергу, існує завжди відносно професійної діяльності як на особистісному, так і на соціальному рівні, та може розглядатися лише у зв'язку з нею, професійною діяльністю. Соціальна (професійна) установка також має розглядатися лише в контексті діяльності [4], будь то трудова діяльність чи спілкування. У рамках даного дослідження нас цікавить саме відношення категорії установки до категорії професійної ролі.

Першим елементом розгляду є *вплив ролі на соціальні установки* (атитюди).

У соціальній психології вже давно розглядається феномен впливу зміни ролі на зміну соціальної установки, атитюду. Так, у дослідженнях Зімбардо Ф. та Ляйпше М. [9], при зміні рольової позиції на протилежну (імпрровізована промова у захист позиції, яка раніше засуджувалася) змінювалося і ставлення до явища, яке раніше сприймалося як суто негативне.

Інший приклад, який можна навести, описаний та інтерпретований Асмоловим О.Г. як прояв смислової установки, випадок з працівником, який беріг травмовану руку, що уповільнювало одужання. Усвідомлення своєї «установчої» поведінки не приносило будь-яких змін у самій установці, доки не змінилася роль самого працівника. Прийняття на себе ролі керівника змінила і установку щодо бережливого ставлення до руки [4].

Подібні приклади вказують на прямий зв'язок між соціальною роллю як комплексним соціально-особистісним явищем та соціальною установкою.

З іншого боку, ми маємо приклад експериментів Гомелаурі М.П. За результатами цих експериментів можна прийти до висновку, що зміна професійної ролі, навіть в уявних ситуаціях, не завжди змінюють атитюд, що склався у процесі професійної діяльності [3].

Виходячи з цього, ми можемо констатувати, що вплив між професійною роллю та установкою відбувається в обидві сторони, а це ще раз підтверджує зв'язок між цими двома категоріями.

Наступним етапом розгляду співвідношення професійної ролі та установки є розгляд категорії *рольової установки*.

Поняття «рольова установка» у сучасній психологічній літературі використовується досить часто, але його повного тлумачення ми не знайшли. Аналіз наукової літератури показав, що це поняття використовується у декількох смислах, серед яких можна відмітити наступні: установки ставлення до ролей та установки рольової поведінки.

Розглянемо їх по черзі.

Установки ставлення до ролей.

Однією з розповсюджених методик щодо виявлення узгодженості уявлень подружжя щодо розподілення сімейних ролей є методика «РОД» (рольові очікування та домагання). За цією методикою існує сім шкал, що відбивають рольові установки шлюбних партнерів щодо розподілення ролей. Ці рольові установки складаються із двох підшкал: очікування (експектації) щодо рольової поведінки шлюбного партнера

та домагання щодо власної рольової поведінки (що також можна тлумачити як експектації, які спрямовані на себе) [10]. Таке тлумачення рольової установки як експектацій до рольового репертуару вказує на елемент готовності соціального сприйняття певної особи та ставлення, тобто атитюд, до неї, як до носія певної ролі та відповідних їй функцій. Подібні експектації пов'язані із вже сформованим образом ролі шлюбного партнера, а значить і з готовністю до певного соціального сприйняття (що проявляється у вигляді установки) його особистості.

Використання поняття «рольова установка» у подібному контексті ми зустрічаємо у Горностая П.П. «Рольові очікування включають також установки та уявлення про ролі іншого...» [2, с. 64]. А також впливає на процес соціальної апперцепції: «Від чого залежить рольова апперцепція? Перш за все – від особистості того, хто сприймає, від його власного рольового досвіду, від його індивідуальної історії, від обраних ним рольових установок...» [там само, с. 70].

Установки рольової поведінки.

При розгляді професійних установок керівників трудових колективів, Чугунова Е.С. та Багджюнене Д.М., визначають роль керівника як спрямованість на виконання чи невиконання деяких функцій, які відповідають цій ролі. Автори роблять акцент на тому, що керівнику не достатньо засвоїти ці функції, в нього має скластися особистісна готовність реалізувати кожну функцію. Професійні установки керівника вони визначають як «фіксовані соціальні установки, що формуються відповідно змісту, конкретним умовам управлінської діяльності та в структурі яких, на ряду з когнітивним та емоційним елементами, особливо виділяється поведінковий, що виражає схильність керівника до реалізації професійних функцій» [8, с. 261].

Очевидно, що професійна установка завжди прив'язана до професійної ролі, тому її можна вважати рольовою установкою, або, навіть, професійно-рольовою установкою.

Також автори визначають місце професійних установок у прийнятті рішень, відповідних професійно-рольовій діяльності особистості. «Професійні установки є внутрішніми регуляторами ділової активності керівника у процесі прийняття управлінських рішень та в їх реалізації» [Там само].

Ще одним прикладом може бути процес прийняття педагогічних рішень. Так, у своєму дослідженні впливу установок на процес прийняття педагогічних рішень, Чернобровкін В.М. зазначає наступне: «Якщо відсутня установка на об'єкт, або вона співпадає з установкою на

ситуацію, то людина, яка потрапляє в певні обставини, немов би позбавляється індивідуальної волі й діє стереотипно» [11, с. 63].

Таким чином, рольова установка може розглядатися як готовність до реалізації певних професійних рольових функцій, зокрема прийняття професійних рішень.

Обидва способи використання поняття «рольова установка»: як установки ставлення до ролей, так і установки рольової поведінки; відповідають, на наш погляд, запропонованій Рокичем М. диференціації соціальних установок на об'єктні та ситуативні, відповідно.

Іншою точкою зору можна вважати уявлення про рольову установку, як *установку на певну роль*.

У своєму дослідженні творчого мислення Бескова І.О. розглядає рольові установки як установки на використання тієї чи іншої психологічної ролі. Зокрема вона аналізує вплив структурних рольових позицій з теорії транзактного аналізу Е. Берна (Родитель, Дорослий, Дитина) на творче мислення [12].

Вибір способу поведінки, в залежності від обставин, також може бути схильний до використання певної ролі, яка може слугувати, наприклад, захисним механізмом. В такому випадку ми можемо говорити про установку на певну роль, яку людина може обирати як свідомо, так і не свідомо.

У розрізі професійної діяльності це може відбиватись як жорстка рольова поведінка, коли людина використовує негнучкі поведінкові патерни, що відповідають певній ролі. Так, жорстка рольова поведінка педагога реалізується не лише у сфері професійної діяльності, але й у особистому житті, коли учитель продовжує вести себе як «учитель» і в повсякденному житті. Це пряма реалізація установки на використання професійної ролі (учителя) при ситуаціях, що не передбачають подібну рольову поведінку. Це відповідає поглядам Асмолова О.Г. щодо прояву установок у помилках діяльності.

Останньою формою співвідношення категорій професійної ролі та установки є розгляд *ролі як установки*.

Роль як сукупність патернів поведінки чи функцій, що реалізуються через установку, може розглядатися як комплексна установка, що цілісно виражає готовність до певного роду поведінки, яка відповідає цій ролі.

Горностаї П.П. наступним чином визначає уявлення про роль як установку: «Роль може розглядатися як готовність до певного способу реагування на ситуацію та певних індивідуалізованих форм поведінки» [2, с. 27].

Професійна рольова поведінка, виходячи з таких положень, також може розглядатися як установка. Але, при цьому, важливим моментом є те, що роль не можна розглядати як установку, якщо вона не інтеріоризована. Інакше, це буде не цілісна реалізація патернів поведінки, що відповідають цій ролі, а відокремлена реалізація різних функцій цієї ролі (що може розглядатися як рольові установки).

Головною ознакою ролі як установки буде те, що при появі відповідної ситуації, буде актуалізуватися весь спектр установок, які відповідають цій ролі, а значить, і роль буде представлена як цілісна система, що включає у собі усі рівні установок.

Розглянуті нами теоретичні положення співвідношення категорій професійної ролі та установки дозволяють зробити наступні *висновки*:

1. При зіставленні цих двох категорій необхідно дотримуватися їх соціального контексту. Професійна роль не може розглядатися поза контекстом професійної діяльності, а установка має розглядатися на рівні соціальної установки, що забезпечує адекватне співставлення розглянутих феноменів, понять та категорій.

2. Співставлення професійної ролі та установки не може бути розглянуто поза контекстом діяльності, у рамках якої вони реалізуються.

3. Роль, як і установка, має емоційний, когнітивний та поведінковий компоненти.

4. Ролі та установки формуються здебільшого за однаковим принципом під час соціалізації особистості.

5. Основними формами співвідношення категорій професійної ролі та установки є: взаємний вплив професійної ролі та установки, рольова установка, установки рольової поведінки, установка на певну роль та установка як роль.

6. Усі отримані висновки вказують на тісний взаємозв'язок цих двох категорій у рамках професійної діяльності особистості та на їх взаємну обумовленість, але не тотожність.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку полягають у розгляді професійно-рольових установок молодих учителів.

Література

1. Митина Л.М. Психология труда и профессионального развития учителя: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. Заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2004. – 320с.
2. Горностай П.П. Личность и роль: Ролевой подход в социальной психологии личности. – К.: Интерпресс ЛТД, 2007. – 312 с.

3. Мірошник З.М. Рольова структура особистості вчителя початкових класів: [Монографія]. /Зоя Мірошник. – Харків: ХНПУ, 2011. – 306 с.
4. Асмолов А.Г. По ту сторону сознания; методологические проблемы неклассической психологии. – М.: «Смысл», 2002, – 480 с.
5. Ядов В.А. О диспозиционной регуляции поведения личности. Точка доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/belin/35.php
6. Саморегуляция и прогнозирование социального поведения личности / Под ред. В.А. Ядова. – Ленинград: Издательство «Наука», 1979. – 264с.
7. Леонтьев Д.А. Установка как механизм смысловой регуляции деятельности // Теория установки и актуальные проблемы психологии. – Тбилиси: «Мецниереба», 1990. – С. 158-168.
8. Чугунова Е.С., Дагджонене Д.М. Профессиональные установки руководителей трудовых коллективов // Теория установки и актуальные проблемы психологии. – Тбилиси: «Мецниереба», 1990. – С. 260-280.
9. Точка доступа: <http://vocabulary.ru/dictionary/894/word/ro/>
10. Семья в психологической консультации: Опыт и проблемы психологического консультирования / Под ред. А. А. Бодалева, В. В. Столина; Науч.-исслед. ин-т общей и педагогической психологии Акад. пед. наук СССР. – М.; Педагогика, 1989.- 208 с.
11. Чернобровкін В.М. Психологія прийняття педагогічних рішень: монографія / Володимир Миколайович Чернобровкін: Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – вид. друге, перероб. і доповн. – Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛІНУ імені Тараса Шевченка», 2010. – 448 с.
13. Бескова И.А. Как возможно творческое мышление? – М.: ИФ РАН, 1993. – 198 с. Точка доступа: http://makeself.ru/a_mysl/myslenie2/tvorcheskoe_mishlenie_000.html

ЗМІСТ

Психологічні аспекти поведінки людини у кіберпросторі

- Бернацька Л.** Проблема впливу відеоігор з насильницьким змістом на формування агресивної поведінки в дітей та молоді..... 3
- Вернік О.** Психологічні аспекти «тролінг»-діяльності..... 12
- Зеленько О.** Психологічні особливості міжособистісної взаємодії в Інтернеті..... 21
- Корнєєва А.** Психологічні особливості проявів алекситимічного радикалу у кіберзалежних..... 30

Психоінформаційні впливи на особистість

- Акименко.** Социально-психологические особенности взаимодействия с тарсионными полями..... 39
- Ангоненко Т.** Вплив сучасного інформаційного середовища на становлення ціннісно-сислової сфери майбутнього фахівця..... 51
- Барішева О.** Інформаційний простір особистості як складова суб'єктивного життєвого простору..... 61
- Ковальова А., Марусенко О., Ушаков В.** Психоінформаційний вплив на особистість в умовах кіберпростору..... 74
- Найдьонова Л.** Агресивний кібер-простір чи агресивні користувачі? – психологічні засади додання кібер-булінгу... 83
- Чернобровкін В., Богачова Н.** Ставлення до кіберкомунікації в період ранньої юності..... 93

Обрії психічного життя людини

Бохонкова Ю. Методологічні основи формування проактивної поведінки як складової психологічної компетентності особистості	104
Бушай І. Образ світу підлітків із агресивною та суїцидною поведінкою	113
Власова Н. Перспективы и условия развития паритетных взаимоотношений в семье: синергетический подход	122
Звонок Д. Співвідношення категорій психологічної ролі та установки	132
Кочарова Е. Сексуальні установки сучасної молоді	141
Остапук О. Теоретические основы классификации страхов	150
Слотвинская С. Психологический анализ подходов к исследованию кризиса инвалидности	158
Чернобровкина В. Психологические аддикции в контексте проблемы личностной свободы и зависимости	166

Психологічний світ освіти

Веретяникова Ю. Роль жизненной позиции студентов-психологов в их профессиональном становлении	178
Лазаренко В. Мотивація професійного вибору старшокласників	185
Пономарьова Н. Деформації мотиваційно-потребової сфери підлітків як чинник соціальної дезадаптації	194
Рамзані Е. Психолого-педагогічні умови профілактики кіберагресії у шкільному середовищі	202
Тіхонова М. Соціально-психологічні чинники впливу на особистість молодшого підлітка в період адаптації до навчання	211
Шахова Н. Студенческая группа как интернет-аудитория	219

Психологічна практика

Крупенко О. Соціально-психологічний тренінг як психоінформаційна форма впливу на особистість	229
Пашко Т. Особливості побудови психотерапевтичних відносин із кібер-залежними клієнтами.....	237
Резюме.....	246
Наші автори.....	264